

Politik Bilim

Bilim ve araştırmada AB'ye uyum süreci...

Aykut Göker

AB'ye Katılım Müzâkereleri'nin 20 Ekim'de Brüksel'de yapılan '**Bilim ve Araştırma** konusundaki **Tanıtıcı Tarama Toplantısı'** ile başladığını biliyorsunuz. Bu toplantıda, AB'nin **bilim ve araştırma ile ilgili mevzuatı, politika, plân ve programları** tanıtıldı. Bunlar taranacak ve Türkiye'nin uyum sağlaması gereken noktalar belirlenecek. Tanıtım řu başlıklar altında yapıldı:

- “Bilim, Enformasyon, Öğretim ve Kültür” konusundaki Topluluk Mevzuatı;
- AB'nin Araştırma Politikası ve Avrupa Araştırma Alanı;
- 6'ncı Çerçeve Program; içerdği özgül programlar ve katılma kuralları;
- Ortak Araştırma Merkezi'nin [Joint Research Centre] faaliyetleri;
- AB'nin, bilim ve teknoloji alanında, üçüncü ülkelerle yaptığı ve Topluluk Mevzuatı'nda yer alan Uluslararası İşbirliği Anlaşmaları;
- Araştırma yatırımlarını GSYİH'nın %3'üne çıkarmaya yönelik Eylem Plânı;
- AB'nin bir danışma organı olan Bilimsel ve Teknik Araştırma Komitesi [CREST] ile ilgili Konsey Kararı;
- Avrupa Topluluğu'nu Kuran Anlaşma'nın 169'ncü maddesi kapsamındaki uygulamalar (madde, çerçeve programların uygulanması ile ilgili olarak, birkaç üye devletin ortak yürüttüğü ARGE programlarına, konuyla ilgili diğer üye devletlerin mutabakatı sağlanarak, Topluluk'ça destek olunmasına izin veriyor);
- Araştırmacıların dolaşımını kolaylaştıran AB Eylem Plânı;
- AB'nin Bilim ve Toplum konulu Eylem Plânı;
- AB'nin bilim ve araştırma ile ilgili diğer eylemlerinin dayanakları (Avrupa'nın Yaşam Bilimleri ve Biyoteknoloji Stratejisi; Tarımsal Araştırmaların Eşgüdümüne ilişkin Kurallar; Avrupa Demir ve Çelik Araştırma Fonu mevzuatı vb.)

ASIL MESELE NEDİR?

Türkiye'nin bilim ve teknoloji ile ilgili çevreleri bu konuların yabancısı değiller; bunların hepsi biliniyor. Asıl mesele, üye ülkelerin, toplantıda işaret edilen belgelerde ortaya konan hedeflere ulaşmak için gösterdikleri çabaya Türkiye'nin de ayak uydurabilmesi ve gerekli düzenlemeleri yaparak, bu hedeflere mâkûl bir sürede ulaşabilmesidir. Ne demek istediğimi Avrupa Komisyonu'nun kısa bir süre önce yayımlanan “**European Innovation Scoreboard 2005**” başlıklı raporunda yer alan bir çözümlemeyi aktararak anlatmaya çalışayım.

Raporda 26 inovasyon göstergesi seçilmiş. 1000 nüfus başına düşen fizik bilimler ve mühendislik bilimleri mezunu gençlerin sayısı; GSYİH'nın yüzdesi olarak, kamu ve özel sektör ARGE harcamaları; orta-yüksek ve yüksek teknoloji alanlarındaki araştırmaların imalât sanayiinin ARGE harcamalarındaki payı; kamudan inovasyon için finansman desteği alan şirketlerin ARGE harcamalarındaki payı; üniversitelerin finansmanı özel sektörçe karşılanan ARGE harcamalarının payı; inovasyon yapan KOBİ'lerin yüzdesi; inovasyon için diğer KOBİ'lerle işbirliği yapanların yüzdesi; genç firmalara yapılan risk sermayesi yatırımlarının GSYİH'ya oranı; enformasyon ve telekomünikasyon teknolojileri için yapılan harcamaların GSYİH'ya oranı; yüksek teknolojili hizmet sektörlerinin istihdamdaki payı; orta-yüksek ve yüksek teknolojili imalât sanayii sektörlerinin istihdamdaki payı; yüksek teknoloji ürünlerinin toplam ihracattaki payı; milyon nüfus başına düşen Avrupa ve ABD Patent Ofisleri'nden alınmış patent sayıları ile üç patent ofisine birden (ABD, Japonya ve AB) tescil ettirilmiş patent [“triadic patent”] sayısı bunlardan bazıları. 26 göstergenin bir bileşkesi alınmış. Rapor,

bu bileşkeye göre, AB'nin 25 üyesi ile ABD ve Japonya'yı karşılaştırıyor. Bu karşılaştırmaya Bulgaristan, Romanya, Türkiye, İzlanda, Norveç ve İsviçre de alınmış.

TÜRKİYE'NİN KARNESİ ZAYIF...

Karşılaştırılan 31 Avrupa ülkesinden 16'sı -sınırdaki İtalya'yı da katarsak 17'si- AB'ye üye 25 ülke ortalamasının altında yer alıyor. 17 ülkeden İtalya, Slovenya, Macaristan, Portekiz, Çek Cumhuriyeti, Letonya, Litvanya, Yunanistan, Kıbrıs ve Malta ortalamayı yakalama yeteneğine sahip gözüküyor; ama, Estonya, İspanya, Bulgaristan, Polonya, Slovakya, Romanya ve Türkiye'nin giderek daha da geriye düştükleri gözleniyor. **Türkiye sonuncu durumda.** Rapor'da, "17 ülkeden sadece Macaristan, Slovenya ve İtalya'nın 20 yıl içinde ortalamaya erişmesi bekleniyor. Diğerleri için bu daha uzun bir süreyi alabilir. Hattâ bu süre **bazıları için** 50 yılın üzerine de çıkabilir", deniyor. Bilmem, asıl meselenin ne olduğunu anlatabildim mi?

<http://www.inovasyon.org>

CBT. 26 Kasım 2005